PROFESSIONAL TA’LIM TIZIMIDA TA’LIM VA TARBIYA BOSH MEZON

Olimov Muxammadali Omonboyevich
Toshkent viloyati Bekobod tumani kasb-hunar maktabining YOBIBDO‘

Annotatsiya: Maqolada ta’lim-tarbiyani isloh qilishda professional ta’lim tizimida olib borilayotgan ishlar va ota-onalarning ta’lim va tarbiya borasidagi qarashlari tahlil qilingan bo‘lib, biz o‘z ilmiy va amaliy yondoshuvlarimiz orqali ushbu masalani nazariy jihatdan ochib berishga harakat qildik.
Kalit so‘zlar: Vatan, yoshlar, oila, ta’lim, tarbiya, odob, axloq, ma’naviy ideal.
Аннотация:В статье анализируется проводимая в системе профессионального образования работа по реформе образования и взгляды родителей на образование и воспитание, и мы попытались раскрыть этот вопрос теоретически через наши научно-практические подходы.
Ключевые слова: Родина, молодежь, семья, образование, воспитание, нравы, нравственность, духовный идеал.
Annotation: The article analyzes the work carried out in the system of vocational education on the reform of education and the views of parents on education and upbringing, and we tried to reveal this issue theoretically through our scientific and practical approaches.
Key words: Homeland, youth, family, education, upbringing, morals, morality, spiritual ideal.

Shu kecha kunduzda Respublikamizning barcha shahar va qishloqlarida insonparvarlik g‘oyalarga asoslangan ulkan bunyodkorlik va yaratuvchanlik ishlari olib borilmoqda.

Ozod va obod vatanda yashayotgan ertangi kunimizning davomchilari bo‘lgan yoshlarimiz uchun barcha qulayliklar va imkoniyatlar yaratilganligidan mamnun bo‘lasan kishi. Zeroki bolalar va yoshlar uchun sarflanadigan moddiy va ma’naviy harajatlar tez kunlarda o‘z samarasini bermoqda. Bolalar va yoshlar ta’lim-tarbiyasi uchun qilingan ezgu ishlar bu tinchligimiz va farovonligimizni kafolati ekanligini barchamiz yaxshi tushunamiz.

O‘zbekistonimizda tinchlik-osoyishtalik va xavfsizlikni, fuqarolar va millatlararo ahillik va hamjihatlikni ko‘z qorachig‘idek asrash va mustahkamlash bundan buyon ham eng muhim, hal qiluvchi vazifamiz bo‘lishi darkor. Albatta, bu masala bo‘yicha ma’sul bo‘lgan tegishli idoralar bor, kuch qudratimiz ham yetarli. Lekin qachon yurt tinch va obod bo‘ladi? Qachonki har qaysi uyda, har qaysi mahallada yashayotgan odam tinchlik va osudalikning qadriga yetib, uni mustahkamlashni, uni himoyalashni o‘zining burchi, deb bilsa, tinchlik uchun kurashsagina bu maqsadga erishish mumkin.

Insoniyat hayotida shiddatli o‘zgarishlar bilan globallashuv jarayoni davom etayotgan bir paytda, inson ongi va qalbi uchun kurash bormoqdaki, yoshlarimizni g‘arbdan ommaviy madaniyat elementlari sifatida kirib kelayotgan ularni fikri va ongini zaharlovchi turlicha zararli g‘oyalarning xuruji kuchaymoqda. Bunday paytda o‘z-o‘zidan ravshanki har tomonlama shakillanish va o‘sish pallasida bo‘lgan yoshlar bu kurashning ob’ekti bo‘lib qolmoqdalar. Yoshlarimizni Vatanparvarlik va milliy g‘urur ruhida tarbiyalash ularni globallashuv jarayoni calbiy ta’siri va oqibatlaridan saqlash shu kecha kunduzdagi barchamizning oldimizdagi eng muhim vazifadir.

Shu o‘rinda oldimizga qo‘yilgan vazifa ma’suliyatidan kelib chiqib ayrim fikr muloxazalarni bildirsak bu umumiy ishga qo‘yilgan ozgina ulush bo‘ladi. Zeroki fikrlar uyg‘unligi, dunyoqarashlar umumlashuvi xayotni boshqaradi.

https://wordlyknowledge.uz

Yoshlarimiz kelajagining porloq bo‘lishiga rahna solayotgan nomunosib g‘ayri insoniy ahloq ko‘rinishlari tarqalmasligi uchun quyidagi ishlarni amalga oshirish kerak deb hisoblayman.

1. Mamlakatimizda yuksak ilmiy salohiyatga chuqur bilim va hayotiy tajribaga ega bo‘lgan, ko‘pni ko‘rgan insonlar ko‘p. Hayotni achchiq chuchugini totigan intelektual qatlam ziyolilarimiz bilan har qancha faxrlansak arziydi. Axli donish ustoz murabbiylar, mohir pedagoglar, fidoiy vrachlarimiz hamda mohir muhandislarimiz qo‘yinki nuroniy bobo va buvilarimiz bor. Oilalar ibratli bo‘lgan ota onalarimiz borki, ularni yoshlar tarbiyasi bo‘yicha bilimlari, amaliyotlaridan keng foydalanishimiz darkor.

2. Shaxsiy na’muna va ibrat asosida tarbiyalash hamma davrlarda tarbiyaning asosiy omili bo‘lib kelgan. Oila institutida tarbiya masalasiga mahallada bolalar va yoshlar axloqli odobli bo‘lishiga kuyinchaklik masalasini o‘tkirlashtirish zarur.

3. Oilada yoshlikdan boshlab bolalarni mehnat qilishga o‘rgatish orqali tarbiyalash, aynan mexnat qilish orqali ota-onalarga, qarindoshlarga, el yurtga hurmat e’tibor tuyg‘ularini singdirish, Vatanimiz jamolini aqliy va jismoniy mehnat natijasida chiroy ochayotganini his etish kerak. O‘z mehnatidan zavqlanish el-yurt koriga yarayotganidan faxrlanish tuyg‘usini shakllantirish darkor.

4. Har bir oilada ota-onaning o‘rni va ma’suliyatini oshirish, bolalar tarbiyasida ayniqsa otaning talabchanligi, mulohazakorligi hamda me’yoriy g‘amxo‘rligi katta ahamiyatga egadir.

Zero o‘g‘il bolalarni mexnatsevar qo‘rqmas, jasur va mard bo‘lishida ota - onaning o‘rni juda ahamiyatlidir. Shuning uchun ham “Pedagogika”da “bola yetaklovchi” ma’nosida ko‘proq ota nazarda tutiladi.

5. Jamoatchilik orasida bolalar va yoshlarimizni milliy an’analar va qadriyatlar asosida odobli va axloqli qilib tarbiyalashning muomala odobi, kiyinishidagi milliylik va go‘zallikning zamonaviy dizayni namunalarini targ‘ib qilish, ota onaga bo‘ladigan alohida hurmat va e’tiborning amaliy jihatlari yoshlikdan sog‘lig‘ining qadriga yetishning ahamiyati, zararli odatlardan saqlanishda irodaviy tarbiyalash muhimdir.

6. Bilim va hunar o‘rganish kishini baxt saodatga erishishining kaliti ekanligi haqidagi ochiq muloqot va suhbatlar uztozlar amaliyotini uyushtirish uslublarini qo‘llash vaqti keldi.

7. Har qanday tarbiya jarayonida o‘rganilayotgan ob’ektni haqqoniy baholab “oqni-oq” deb “qorani-qora” deb, yaxshi ibratli xatti- harakatlarni, yomon illatli xatti-harakatlar bilan yonma-yon ifodalash haqiqatni anglashning eng yaxshi ishonchli uslubidir.

Hayotimizning barcha sohasida erishayotgan yutuqlarimiz yaxshilikka, yangilikka, ezgulikka intilganimiz samarasidir. Zeroki, bu insonning borliqqa bo‘lgan, hayotga bo‘lgan munosabatidagi oliy tafakkur mahsulidir. Shu bilan birga hayotga ochiq ko‘z bilan qarab xom xayolga berilmaslik, sodir bo‘layotgan voqea va hodisalarni odob axloqqa yoshlarimiz ongi shuuridagi ayrim noxush salbiy holatlardan bu o‘tkinchi holat deb ko‘z yumib ketish eng katta xatodir. Aytish mumkinki, bu ota-ona tarbiyachi uchun kechirilmas holdir. Negaki tarbiyada holatning katta kichigi bo‘lmaydi. Har qanday arzimas bo‘lib ko‘ringan tarbiyadagi noxushlik tez orada kattalashib, bolalar va yoshlarni halol yashashi topishiga ta’sir etishi mumkin. Kelajagimiz barkamol avlod qo‘lidadir. Ularning o‘qish va mehnatda kasb-hunar sirlarini o‘rganishlaridagi muvaffaqiyatlari bizning yutug‘imizdir.

Sport sohasida erishilayotgan yutuqlar albatta ommaviylik hamda farzandlarimizni yanada sog‘lom va komil inson bo‘lib yetishishlariga xizmat qiladi. Jismoniy tarbiya va sog‘lom turmush tarzini oilalarda ommalashtirish yaxshi natija beradi. Biz ota onalar va ziyolilar hamma vaqt, har joyda o‘zimizning shaxsiy na’munamiz kerak bo‘lsa, haqli talabchanligimiz bilan ibrat bo‘lishimiz kerak.

https://wordlyknowledge.uz

Ibrat tarbiyasi milliy pedogogikaning noyob durdonasi bo‘lib, o‘quvchilarning ma’naviy kamolatida har bir pedogok shaxsiy ibrat va na’muna ko‘rsatishi darkor. Agar o‘qituvchi, tarbiyachi, shifokor, ziyolilar tashqi ko‘rinishidan tortib hulq atvorigacha o‘quvchiga ibrat bo‘la olsa, o‘quvchiga tashqaridan ma’naviy ideal qidirishning hojati qolmaydi.

Haqiqatdan ham ozod va obod vatan, faravon turmushni, ta’minlash, o‘sib kelayotgan yosh avlodga ta’lim berish va tarbiyalashga, qanday ahamiyat berilayotganligiga bog‘liqdir.

Tarbiya jarayonini tashkil etish, bolalarni yoshlikdan yaxshi tarbiyalash ularga yaxshi odob va axloq qoidalarini o‘rgatish, zamonasining bilimli, ma’rifatli komil kishi qilib tarbiyalash to‘g‘risida ulug‘ bobokalon alloma mutafakkir va olimlarimiz Al Xorazmiy, Abu Rayxon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Alisher Navoiy, Imom al - Buxoriy, Ahmad Yassaviy ijodi hamda shaxsiy ibrat na’munalari beqiyos tarbiya maktabidir.

Masalan Yusuf Xos Hojib qalamiga mansub “Qutadg‘u-bilik” saodatga boshlovchi kitob asarida yoshlarga beriladigan o‘rgatiladigan axloq va odob qoidalari, bilim tarbiya na’munalari tahsinga sazovordir. Buyuk faylasuf olim va tabib Ibn Sino bola tarbiyasini uni tug‘ilmasidan oldin boshlash kerak deb bejiz aytmagan. Abu Nosir Farobiy bilim va tarbiya olish naqadar ulug‘ va mo‘tabar ne’mat ekanini, kattalar xatti- harakatlari hamda odatlari kichiklarga ibrat va na’muna ekanliklarini anglatishi doimo yaxshi xulq hamda axloq odob na’munalarini har birimiz o‘z faoliyatimiz bilan keyingi avlodlarga qoldirishimiz bu ulug‘ xikmat va ne’mat ekanini o‘zining “Fozil odamlar shahri” asarida bejiz keltirilmagan.

Hozirgi bozor iqtisodiyoti shakllangan bir paytda jahon iqtisodiy qonun qoidalari asosida umuminsoniy qonun va ta’moyillar asosida yangicha dunyoqarash shakllanmoqdaki, biz bu jarayonga ochiq ko‘z va xushyorlik bilan qarab o‘zimizning g‘oyamiz “Milliy istiqlol g‘oyasi”ning ta’moyillarini bolalarimiz, yoshlarimiz qalbiga yetkaza olsak buyuk ishni amalga oshirgan bo‘lamiz.

Milliy istiqlol g‘oyasi mana shu Obod va Ozod Vatan hammamizniki shiori ostida, ona vatan tinchligi, xalq faravonligi, ilm ma’rifatning gullab yashnashi, bag‘rikenglik va komillikka yetishish kabi ulug‘ maqsadlar vazifa qilib olingan.

Xulosa qilganda “ milliy tiklanishdan, milliy yuksalish sari g‘oya”ni amalga oshirishda professional ta’lim muasssasalarida o‘quvchilar va yoshlar orasida olib borilayotgan Ona Vatanga sadoqat va milliy g‘urur va iftixorni tarbiyalash sifatini oshirish eng muhim vazifalarimizdan biridir.

https://wordlyknowledge.uz